

22. søndag etter pinse

Matteus 22,34–46

25. oktober 2026

Tekstanalyse

Matteus' rekke av offentlige stridssamtaler nærmer seg nå sitt klimaks. Jesus har svart på spørsmål om skatt til Roma og oppstandelsen. Når fariseerne hører at han har brakt saddukeerne til taushet, setter en av deres lovkyndige ham på prøve med et spørsmål om det største budet. Jødiske lærere kunne tale om lettere og mer tungtveiende bud, så spørsmålet er alvorlig selv om motivet er fiendtlig: Hva gir lovens sammenheng?

Jesus svarer med 5. Mosebok 6,5, som er en del av den daglige bekjennelsen kjent som Shema: Elsk Herren av hele ditt hjerte, hele din sjel og hele ditt sinn. Dette er ikke tre atskilte rom som skal måles hver for seg. I bibelsk språkbruk omfatter hjertet hensikt og dømmekraft, sjelen betyr det levende selvet, og sinnet understreker forståelsen. Det gjentatte «hele» er avgjørende: Kjærligheten til Gud er retningen i et udelt liv. Bibelsk kjærlighet er derfor mer enn følelser. Den er glede, tillit, lojalitet, lydighet og begjærets vedvarende retning mot Gud.

Den lovkyndige spør etter ett bud, men Jesus gir ham to. 3. Mosebok 19,18 påbyr kjærlighet til nesten i en sammenheng som handler om nag, hevn, rettferdige dommer, lønn, funksjonsnedsettelse og beskyttelse av de sårbare. Senere i kapitlet blir den samme målestokken utvidet til den fastboende utlendingen. Matteus' bud om å elske fiendene hindrer at nesten innskrenkes til å betegne mennesker som er lik oss selv. Det andre budet er «likt» det første fordi hengivenhet til Gud blir synlig i måten et annet menneske blir behandlet på.

Hele loven og profetene, sier Jesus, henger på disse to budene. Det greske verbet *kremannymi* antyder avhengighet: Kjærligheten setter ikke Skriften til side, men bærer dens tyngde og åpenbarer dens retning. Regler løsrevet fra kjærligheten kan bli redskaper for overlegenhet; kjærlighet løsrevet fra Guds veiledning kan bli hva vi selv foretrekker. Jesus holder moralsk sannhet og barmhjertighet sammen.

Deretter blir Jesus den som stiller spørsmål. Fariseerne identifiserer med rette Messias som Davids sønn, men Salme 110,1 skaper en gåte: David kaller den kommende herskeren «min herre» og ser ham sitte ved Guds høyre hånd. Hebraisk skjelner mellom gudsnavnet og den vanlige tittelen «min herre», så argumentet bør ikke bygge på en påstand om at begge ordene er identiske. Kraften ligger i rang:

Hvordan kan Davids etterkommer også stå over David? Matteus har gjentatte ganger kalt Jesus Davids sønn; Jesus avviser ikke tittelen, men sprenger dens grenser. Messias hører til Davids historie og har likevel en myndighet som avstamning alene ikke kan forklare.

De to scenene hører derfor sammen. Motstanderne spør hvilket ord i Skriften som står over resten; Jesus spør om deres lesning av Skriften er vid nok til å gjenkjenne personen som står foran dem. De kan nevne det sentrale budet og den forventede slektslinjen, men ingen av svarene er fullstendige før kjærligheten tar kropp i praksis og Davids sønn bekjennes som Herre. Deres endelige taushet avslutter rekken av forsøk på å fange ham.

Teologiske hovedpunkter

Jesus knytter sammen det som det religiøse livet ofte trekker fra hverandre. Kjærlighet til Gud uten kjærlighet til nesten gjør tilbedelsen til selvbedrag; omsorg for mennesker uten oppmerksomhet på Gud kan miste kilden og målestokken for deres verdi. Helhjertet kjærlighet avviser begge disse oppdelingene. Bønn, lære, penger, offentlig opptreden, tilgivelse og streben etter rettferdighet blir alle steder der kjærligheten enten praktiseres eller motsies. Spørsmålet er ikke om kjærligheten betyr noe, men om vanene våre gir den en kropp.

En wesleyansk lesning kan beskrive dette som tro virksom gjennom kjærlighet. Praksisene som tradisjonelt kalles fromhetsgjerninger – tilbedelse, Skriften, bønn, faste og Herrens nattverd – trener oppmerksomheten mot Gud. Barmhjertighetsgjerninger – å gi mat, besøke, ønske velkommen, undervise, helbrede og motarbeide urett – retter denne fornyede oppmerksomheten mot nesten. Ingen av gruppene er fullstendig uten den andre. Metodistisk hellighet er ikke privat åndelig foredling; det er et liv som skoles av nåden inntil kjærligheten blir pålitelig i vanlige relasjoner og i felles ansvar.

Det avsluttende spørsmålet hindrer at dette blir en allmenn etikk der Jesus bare er dens mest veltalende talsmann. Han som tolker loven, er Davids arving og Davids Herre. Hans vei til Guds høyre hånd vil gå gjennom avvisning og korset, så hans myndighet blir åpenbart, ikke som herredømme, men som selvutgivende kjærlighet. Oppstandelsen vil stadfeste denne måten å herske på. Kirken forkynner derfor både budet og Kongen: Kjærligheten er formen på disippellivet fordi den kjennetegner Herren som disiplene følger.

For en menighet kan teksten avsløre avstanden mellom riktige svar og en omvendt forestillingsevne. Vi kan kjenne sammenfatningen av loven samtidig som vi bevarer nag, innskrenker ordet «nesten» eller bare gir Gud utvalgte deler av oss selv. Vi kan tale korrekt om Jesus samtidig som vi motsetter oss autoriteten i hans vei. Matteus etterlater de lærde tause, men inviterer tilhørerne til å gi et svar med sine liv: en kjærlighet til Gud som åpner seg utover, en kjærlighet til nesten som er forankret i tilbedelsen, og en bekjennelse av Kristus som kommer til uttrykk i dagliglivets mønster.